

OSCAR WILDE

DE PROFUNDIS

Τὸ «Ἀθηναϊκὸ Βιβλιοπωλεῖο» Χ Γανιάρη καὶ Σίας κυκλοφορεῖ σὲ λίγες μέρες, σὲ πολυτελεῖ ἔκδοσιν, τὸ De Profundis τοῦ Ὁσκάρ Οὐάιλντ. Τὸ βιβλίον τοῦ μεγάλου αὐτοῦ αἰσθητικοῦ εἶναι μετὰφρασμένο ἀπὸ τὰ Ἑγγλέζικα ἀπὸ τὸ συνεργάτη μας Α. Δίονα, πού ἡ Ἀγγλικὴ γλώσσα τοῦ εἶναι ἡ γλώσσα τῶν σπουδῶν του, κ' ἔτσι μὲ τὴν Ἀγγλομάθειά του καὶ μὲ τὴν ἐγκυκλοπαιδική του μέρφωσιν ποιεῖ νὰ πεῖ κανεὶς πῶς τὰ κατάρφερε νὰ ποδώσει τέλεια τὸ ἀριστουργηματικὸ αὐτὸ βιβλίον. Τὸ μικρὸ κομμάτι πού δημοσιεύουμε παρακάτω εἶναι ἕνας θαυμάσιος ἀληθινὰ χαρακτηρισμὸς τριῶν προσώπων ἀπὸ τὸ μεγάλο Σαιξπηρεῖο δράμα.

Σ' ὅλη τὴ δραματικὴ τέχνην δὲ γνωρίζω τίποτα πού, ἀπὸ καλλιτεχνικὴ ἀποψη, νάναί πιδ ἀνυπερέβλητο, πιδ ὑποβλητικὸν στήν παρατηρητικότητά ἀπὸ τὸν Rosengrantz καὶ τὸν Guildenstern, ὅπως εἶναι ζωγραφισμένοι ἀπὸ τὸ Σαιξπηρό. Εἶναι οἱ μαθητικοὶ φίλοι τοῦ Ἀμλέτου. Εἶταν κάποτε οἱ σύντροφοί του. Ἡ παρουσία τους ἀναθυμίζει ὁμορφες μέρες πού περάσανε μαζί. Σάν τὸν συναντᾶνε στὸ δρᾶμα, αὐτὸς τρεμοδαδίζει κάτω ἀπὸ τὸ βῆρος ἑνὸς φορτίου, πού δὲν μπορεῖ νὰ ὑποφέρει ὁ χαρακτήρας του. Οἱ πεθαμένοι βγήκαν ἀρματωμένοι ὅξω ἀπὸ τοὺς τάφους τοὺς γιὰ νὰ τοῦ ἐπιβάλλουν κάποιαν ἀποστολή, πού, σύγκαιρα, τοῦ εἶναι πολὺ μεγάλη καὶ πολὺ ταπεινωτικὴ. Αὐτόν, ἕναν ὄνειροπόλον, τὸν καλοῦνε νὰ δράσει. Ἐχει τὴ φύσιν ἑνὸς ποιητῆ καὶ τοῦ ζητᾶνε νὰ νιώσει τὴ συνηθισμένη μπερδεψιά τοῦ αἵτιου καὶ τοῦ αἵτιατοῦ, τὴ ζωὴ στήν πραχτικὴ τῆς ὥψης, πού γι' αὐτὴν δὲν ἔχει τὴν παραμικρὴν ἰδέαν, καὶ ὅχι τὴ ζωὴ στήν ἰδανικὴ τῆς ὥψης, πρᾶμα πού ξαίρει τόσον καλᾶ. Δὲν ἔχει ἰδέαν τοῦ τί πρέπει νὰ κάμει κ' ἡ τρέλλα του εἶναι νὰ προσποιηθῇ τὸν τρελλό. Ὁ Βροῦτος προσποιηθῆκε τὸν τρελλό γιὰ νὰ σκεπᾶσαι μὲ τὴν τρέλλα τὸ φονικὸ του σκοπὸ, τὴ θανατηρὴν τοῦ θέλησιν, ὅμως ἡ τρέλλα τοῦ Ἀμλέτου εἶναι μιὰν ἀπλὴ μάσκα γιὰ νὰ κρύψει τὴν ἀδυναμία του. Μὲ φαντασιοπληξίαν καὶ ἀστείότητες πολεμᾷ νὰ χάσομερῇσαι. Ἐακολουθεῖ νὰ παίζει μὲ τὴν πράξιν, ὅπως ὁ καλλιτέχνης παίζει μὲ τὴ θεωρίαν. Γίνεται ὁ σπιοῦνος στὶς δικές του πράξεις καὶ ἀκούγοντας τὰ δικά του λόγια, τὰ ξαίρει πῶς εἶναι μόνο «λέξεις λέξεις, λέξεις». Ἀντὶς νὰ θέλει νὰ γίνῃ ὁ ἥρωας τῆς δικτῆς του ἱστορίας, ζητᾷ νὰ γίνῃ ὁ θεατῆς τῆς τραγωδίας του. Δὲν πιστεύει σὲ τίποτε, οὔτε στὸν ἑαυτό του, καὶ ὅμως ἡ ἀμφιβολία του δὲν τὸν βοηθᾷ, γιατί δὲν ἔχει τὴν ἀρχὴν τῆς σκέπτικισμῶ, ἀλλὰ σὲ μιὰ διχασμένη θέλησιν. Ὁ Rosencrantz καὶ ὁ Guildenstern δὲν καταλαβαίνουν τίποτ' ἀπ' αὐτά. Ὑπο-

κλίνονται, γελᾶν καὶ χαμογελᾶν, καὶ ὅ,τι λέγει ὁ ἕνας τ' ἀντιλαλεῖ ὁ ἄλλος ἀρρωστημένα. Κι ὅταν, τέλος, μὲ τὸ θέατρο μέσα στὸ θέατρο καὶ μὲ τρυφερότητες νευρόσπαστων ὁ Ἀμλέτος «ἀδράχνει τὴ συνείδησιν» τοῦ Βασιλεῖ καὶ διώχνει τὸν ἄθλιο κατατρομαγμένο ἀπὸ τὸ θρόνον του, ὁ Rosencrantz καὶ ὁ Guildenstern δὲ βλέπουνε στὴ διαγωγὴν του παρὰ μιὰ λυπηρὴ παράβασιν τῆς ἐθιμοτυπίας τῆς Αὑλῆς. Ὡς ἐδῶ εἶναι τὸ σημεῖον πού μποροῦνε νὰ φτάσουν στὸ νὰ «τηρᾶν τὸ θέαμα τῆς ζωῆς μὲ κατάλληλες συγκλίσεις». Βρίσκονται πολὺ κοντὰ στὸ μυστικὸν του καὶ δὲν ξαίρουν τίποτε. Οὔτε θὰ ὤφελοῦσε νὰ τοὺς τὸ πεῖ κανεὶς. Εἶναι σάν τὰ μικρὰ ποτήρια πού μποροῦν νὰ χωρέσουν μονάχα τόσο κρασί καὶ τίποτα περισσότερον.

Τελιώνοντας τοὺς κάμει νὰ πιστέψουν πῶς ἐρηκαν ἢ καὶ μπορεῖ νὰ βροῦνε βίαιον καὶ ξαφνικὸν θάνατον πιασμένοι στὴν ἐξυπνὴ παγίδα πού στήθηκε γι' ἄλλον. Ὅμως ἕνα τραγικὸ τέλος τοῦ εἶδους αὐτοῦ, ἂν καὶ φωτίζεται ἀπὸ τὸ πνεῦμα τοῦ Ἀμλέτου μὲ κάτι ἀπὸ τὸ ἀπρόοπτον καὶ τὴ δικαιοσύνην τῆς κωμωδίας, δὲν ἀρμόζει σ' ἀνθρώπους σάν καὶ αὐτοὺς. Ἀδρωποὶ τοῦ εἶδους τοὺς ποτὲ τοὺς τίποτα δὲν παθαίνουν. Ὁ φίλος τοῦ Ἀμλέτου Ὁράτιος γιὰ ν' ἀναφέρει σωστά τὰ περιστάτικα τοῦ δράματος στοὺς δῶσιπλους,

«Χάνει τὴν ἡσυχίαν του γιὰ λίγο

καὶ μὲ βαρεῖαν ἀναπνοὴν στὸν κόσμον

τὴν ἱστορίαν του διηγίεται,»

πεθαίνει στὴ μνήμην μας, ὅμως ὁ Rosencrantz καὶ ὁ Guildenstern μένουν ἀθάνατοι, ὅπως ὁ Angelo καὶ ὁ Ταρτοῦφος πού εἶναι ὅμοιοι τοὺς.

Αὐτὴ εἶναι ἡ εἰσφορὰ τῆς σύγχρονης ζωῆς στὴν ἀντίληψιν τῆς φιλίας τῶν ἀρχαίων. Κεῖνος πού θὰ γράψει ἕνα καινούργιον De Amicitia πρέπει νὰ τοῦς εὔρει μιὰ θέσιν ξεχωριστὴ καὶ νὰ τοὺς ὁμνήσῃ μὲ Κικερῶνια πρόζα. Εἶναι τύποι καλοὶ γιὰ καθ' ἑποχὴ. Μὲ τὸ νὰ τοὺς κατακρίνει κανεὶς, θὰ ἔδειχνε «ἐλλειψὴ ἱκανότητος στὸ νὰ ἔχτιμα». Βρίσκονται ἔξω ἀπὸ τὴ σφαῖρα τοὺς: τίποτ' ἄλλο. Τὸ ψυχικὸ μεγαλεῖον δὲν εἶναι κολλητικόν. Ὑψηλὲς σκέψεις καὶ ὑψηλὰ συναισθήματα βρίσκονται, σάν ἀπὸ τὴ φύσιν τοὺς, ξεχωρισμένα.

Α. ΔΙΟΝΑΣ

ΚΑΙ ΓΙΑ ΛΙ...

Καὶ στέναξα στὴν ἐρημιὰ καὶ πῆρε τὸν καμὸ μου τᾶγερν τὸ δροσόλουστο, τριγυρῶν νὰ τὸν κάμει. Κοιμήθηκα στὴν ποταμιὰ κι ἀκούγουν στὸνειρό μου νὰ κλαῖνε ἀγάλια τὰ νερά, νὰ σκοῦζει τὸ καλᾶμι. Καὶ ἐύπνησα στοχαστικά, στὸ πλάγι μιὰ φιλύρα λόγια γλυκά μου μίλησε. Στὴν ἄκρην ἐκεῖ τοῦ δρόμου μὲ πῆρε ὁ ὕπνος σύγκαιρα τὰ μονοπάτια πῆρα καὶ στὸνειρό μου ἀντάμωσα καὶ πάλε τὸν καμὸ μου.